

Martin Bergstrand, 64, musiker och ofrivillig pensionär,

som förra året tvingades lämna sin tjänst som basist vid Sveriges Radios symfoniorkester.

Du har genom Musikerförbundet stämt din gamla arbetsgivare i Arbetsdomstolen och krävt att få återgå i tjänst. Varför vill du inte gå i pension?

– Det är främst en ekonomisk fråga. Om jag haft en anständig pension hade jag kunnat tänka mig att frivilligt lämna över stafettpinnen till en yngre förmåga.

Hur länge vill du spela vidare?

– Jag tycker att vi ska ha samma valfrihet som i andra orkestrar och få jobba fram till 67 om vi vill.

Idrottsmän och dansare har ju ofta korta karriärer. Finns det någon gräns för hur länge en musiker håller?

– Nej, det är helt individuellt. Vi åldras ju så olika. Naturligtvis måste man klara sitt jobb, men det är fel att tvingas ut för att man uppnått en viss ålder när man fortfarande gör ett fullgott jobb.

Hur känns det att fallet går till domstol?

– Jag driver det här med tungt hjärta, men jag måste. Efter 39 år i orkestern hade jag hellre slutat med flaggan i topp och ett tack. Det känns tråkigt att det blivit en konflikt, men förhoppningsvis kan mina kollegor som annars står på tur att tvingas ut nu få välja själva.

Johanna Wreder

FOTNOT: Sveriges Radio anser att ett pensionsavtal med 60 som avgångsålder gäller orkesterns musiker. Facket anser att avtalet är ogiltigt eftersom lagen ger alla rätt att jobba fram till 67 års ålder.

Sajt ger dig fin koll på pensionen

Vill du ha en samlad bild av din pension? Det bästa rådet är då att slå på datorn gå in på minpension.se.

Den här tjänsten, som är ett samarbete mellan staten och pensionsbolagen, har funnits ett antal år. Men först nu fungerar den riktigt bra. Alla större pensionsförvaltande bolag är med.

Därför kan du se all pension du har tjänat in under livet, också hos arbetsgivare du hade glömt att du har haft. Och du kan göra pensionsprognoser med optimistiska eller dystra antaganden om avkastningen på ditt sparande, allt efter humör.

Mårten Martos Nilsson

Ingrid Lindholm, som jobbar med skyltning på Clas Ohlson, har inte funderat över vad kollektivavtalet har för inverkan på pensionen.

Foto: PONTUS LUNDAHL

Stora skillnader med och utan avtal

Butiksarbetaren kan förlora en miljon kronor i pension på att jobba avtalslöst

Ingrid Lindholm, 26, tjänar 1,2 miljoner i pension på att hennes arbetsgivare har kollektivavtal.

– Det är ju enormt mycket pengar. Det är jättedåligt och skrämmande att de flesta inte ens vet om det, säger hon.

Vid ingången till Clas Ohlson i Gallerian i Stockholm trängs lågenergilampor till extrapris i glaskorgar, eller akvarier som de kallas. Ingrid Lindholm är en av affärens kampanjansvariga som ska få kunderna att köpa flera lampor denna vecka.

Hon har jobbat på Clas Ohlson i drygt två år och sköter mest kampanjer och skyltning. Hon jobbar heltid och hennes arbetsgivare har kollektivavtal, men det var inget hon funderade över när hon tog jobbet.

– Då tänkte jag inte så mycket på kollektivavtal. Jag hade ingen koll, men nu när jag engagerat mig fackligt i vår Handelsklubb har jag förstätt hur viktigt det är, säger hon.

För henne har kollektivavtal främst handlat om schysta löner och villkor, men hur stor skillnad det gör för pensionen har hon inte funderat över. Ingrid Lindholm tjänar runt 24 500 kronor i månaden. Grundlönen är knappt 19 000, men en prestationsbaserad lön och ob- tillägg kommer till.

Varje månad betalar arbetsgivaren 4 procent av hennes totala lön i pensionspremie. När hon fyller 65 har tjänstepensionen vuxit till ett kapital på nästan 1,2 miljoner.

Om arbetsgivaren inte haft kollektivavtal hade summan blivit noll. Då hade hon bara haft den allmänna pensionen, och fått ut runt 20 procent mindre varje månad som pensionär.

– Att det var så stor skillnad hade jag ingen aning om. Det är ju inget man tänker på, men det borde vi och alla andra fackförbund verkligen bli bättre på att informera om, säger hon.

De som arbetar hos en arbetsgivare utan kollektivavtal måste själva förhandla om att få avtalspension. Men även om de gör allt rätt, och arbetsgivaren säger ja, blir det mindre pengar till pensionen.

– Det rör sig om ett par hundra tusen som man förlorar även om arbetsgivaren gör lika stora inbetalningar som kollektivavtalet ger, säger Eva Adolphson, pensionsekonom på tjänstepensionsbolaget Alecta.

Hon har räknat ut vilken pension Ingrid Lindholms skulle få i en rad olika scenarier, med och utan kollektivavtal.

För Ingrid Lindholm skulle förlusten ha blivit mellan 200 000 och 600 000 kronor om hon haft en arbetsgivare som betalat in till avtalspension utan att ha tecknat

kollektivavtal, beroende på vilken sparform och vilken förvaltare hon valt. Anledningen är att pensionsförvaltarna tar ut betydligt högre avgifter för personer som inte omfattas av kollektivavtalets pensionsöverenskommelse.

– Eftersom upphandlingen för Saf-LO-pensionen omfattar så många anställda har bolagen pressat priserna rejält. Det är svårt, för att inte säga omöjligt, att som enskild anställd få lika bra villkor, säger Eva Adolphson.

Om arbetsgivaren saknar kollektivavtal är det inte heller säkert att pensionsinbetalningarna fortsätter om de anställda blir sjuk-skrivna eller föräldralediga.

– Det måste man också förhandla om och få inskrivet i avtalet, säger Eva Adolphson.

Hon tillägger att det inte bara är pensionen som påverkas om arbetsgivaren saknar kollektivavtal. För att få samma skydd som avtalet ger bör man som anställd också förhandla om försäkringar som ger utfyllnad vid sjukdom, arbetsskada, dödsfall och uppsägningar.

– Det är fruktansvärt mycket att hålla reda på om man ska förhandla fram allt själv, och ändå missar man alltid något. Om ens arbetsgivare har kollektivavtal, eller hängavtal, kan man däremot luta sig tillbaka och lita på att man har ett gott skydd.

Johanna Wreder

INGRIDS PENSION

Pensionskapitalet vid 65 år ålder vid tre olika sparalternativ om arbetsgivaren betalar in 4,5 procent av lönen till avtalspension:

1. Traditionell pensionsförsäkring

- Med kollektivavtal: 1 169 000
- Utan kollektivavtal: 972 000
- Skillnad: 197 000 kronor

2. Fondförsäkring, blandfond

- Med kollektivavtal: 1 093 000
- Utan kollektivavtal: 763 000
- Skillnad: 330 000 kronor

3. Fondförsäkring, aktiefond

- Med kollektivavtal: 1 564 000
- Utan kollektivavtal: 1 020 000
- Skillnad: 574 000 kronor

Uträkningarna bygger på Ingrids lön, 24 500 kronor, normala löneökningar och en inflation på 2 procent. Den årliga avkastningen antas vara 6 procent, förutom för aktiefonden som har en beräknad avkastning på 7,7 procent. Aktiefonden har också en låg förvaltningsavgift. Övriga ligger i mittfåran.

Utan kollektivavtal är det dock inte säkert att den anställda alls får avtalspension.

Källa: Eva Adolphson, Alecta